

Ústřední komise fyzikální olympiády České republiky
Úlohy krajského kola 55. ročníku FO
kategorie B

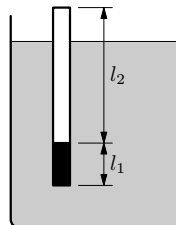
Ve všech úlohách počítejte s tíhovým zrychlením $g = 9,81 \text{ m}\cdot\text{s}^{-2}$.

1. Tyčinka v kapalině

V kapalině o hustotě ρ_0 je ponořena tyčinka, která se skládá ze dvou částí o stejném průřezu; první část má délku $l_1 = 5,0 \text{ cm}$ a hustotu $\rho_1 = 1,80\rho_0$, druhá část má délku l_2 a hustotu $\rho_2 = 0,60\rho_0$.

Jakou podmínku musí splňovat délka l_2 , aby tyčinka neklesla ke dnu a přitom zůstala stále v poloze kolmé k hladině (obr. 1)?

Nádoba je tak hluboká, že se tyčinka může celá ponořit.

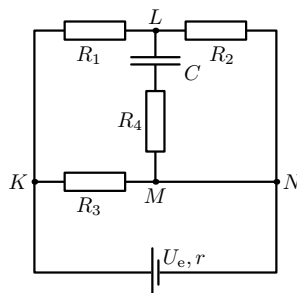
Obr. 1

2. Obvod s kondenzátorem

Čtyři rezistory o odporech $R_1 = R_2 = R_3 = R_4 = R = 20 \Omega$ a kondenzátor o kapacitě $C = 10 \mu\text{F}$ jsou trvale zapojeny ke zdroji o elektromotorickém napětí $U_e = 12 \text{ V}$ a vnitřním odporu $r = 2 \Omega$ (obr. 2). Určete

- náboj Q na kondenzátoru,
- jak se změní výsledky, když jeden z rezistorů nahradíme rezistorem o odporu $2R$.

Řešte nejprve obecně, pak pro zadané hodnoty.

Obr. 2

3. Horký hrnec

Položíme-li na mokrý povrch desky kuchyňské linky dnem vzhůru horký hrnec s teplotou t_m větší než je teplota místnosti, budou nejprve zpod hrnce unikat bublinky vzduchu, ale později se hrnec k desce přisaje a k jeho odtržení od desky musíme vyvinout určitou sílu.

Uvažujme válcový hrnec s obsahem podstavy S , výškou h a hmotností m . V kuchyni je tlak vzduchu p_0 a teplota t_0 . Předpokládejte, že vzduch může procházet pod okrajem hrnce, jen když je přitlačná síla hrnce k desce nulová. Předpokládejte také, že v okamžiku položení hrnce na desku je teplota vzduchu v hrnci rovna teplotě okolí t_0 . Tepelná kapacita vzduchu pod hrncem je nepatrná v porovnání s tepelnou kapacitou hrnce.

- Jaká je teplota t_1 vzduchu pod hrncem, když se začnou vytvářet bublinky vzduchu unikající z prostoru pod hrncem?
- Jaký je relativní úbytek hmotnosti vzduchu z prostoru pod hrncem, když se vzduch ohřeje na teplotu hrnce t_m ?
- Potom se hrnec a vzduch pod ním postupně pomalu ochlazují. Při které teplotě t_2 je tlak vzduchu pod hrncem rovný tlaku okolního prostředí p_0 ? Předpokládáme, že teplota hrnce a vzduchu pod ním je během ochlazování stejná.
- Jakou silou je hrnec přitlačen k desce, když se teplota hrnce a vzduchu pod ním vyrovná s teplotou okolí?

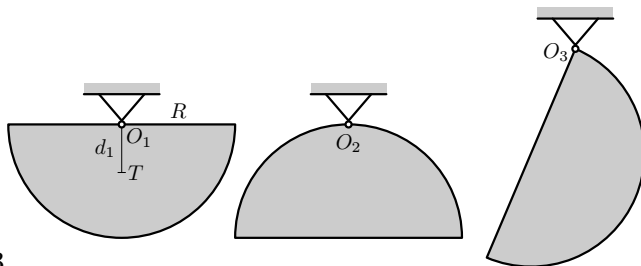
Úlohu řešte nejprve obecně, potom pro hodnoty: $t_m = 40 \text{ }^\circ\text{C}$, $t_0 = 20 \text{ }^\circ\text{C}$, $p_0 = 101 \text{ kPa}$, $m = 1,2 \text{ kg}$, $S = 1,5 \text{ dm}^2$.

4. Kmity půlkruhové desky

Homogenní půlkruhovou desku o hmotnosti m a poloměru R zavěšíme třemi způsoby tak, aby mohla kývat okolo vodorovné osy kolmé k rovině desky (obr. 3).

- Určete momenty setrvačnosti desky vzhledem k osám procházejícím kolmo k rovině desky jejím těžištěm a body O_1 , O_2 , O_3 . Vzdálenost těžiště desky od bodu O_1 je $d_1 = \frac{4}{3\pi}R$.
- Pro uvedená zavěšení desky určete periody, s jakými bude deska kývat po malém vychýlení z rovnovážné polohy.

Řešte nejprve obecně, pak pro hodnoty $R = 50 \text{ cm}$, $m = 2 \text{ kg}$.

Obr. 3